

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Teithio Rhyngwladol) (Cymru) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Teithio Rhyngwladol) (Cymru) 2020.

Vaughan Gething,
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

8 Mehefin 2020

1. Disgrifiad

Yn ddarostyngedig i esemptiadau penodedig, mae'r Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i bob teithiwr (i) sy'n cyrraedd Cymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin (h.y. yr ardal ffiniau agored sy'n cynnwys y Deyrnas Unedig, Ynysoedd y Sianel, Ynys Manaw a Gweriniaeth Iwerddon); neu (ii) sy'n cyrraedd Cymru o rywle arall yn yr Ardal Deithio Gyffredin pan fu'r teithiwr y tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin yn ystod y 14 o ddiwrnodau blaenorol, i ddarparu ei fanylion cyswllt a gwybodaeth am ei daith.

1.2 Yn ddarostyngedig i esemptiadau penodedig, mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i bob teithiwr (i) sy'n cyrraedd Cymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin; neu (ii) sy'n cyrraedd Cymru o rywle arall yn yr Ardal Deithio Gyffredin pan fu'r teithiwr y tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin yn ystod y 14 o ddiwrnodau blaenorol, i hunanynysu am gyfnod o 14 o ddiwrnodau.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Yn unol ag adran 11A(4) o Ddeddf Offerynnau Statudol 1946, fel y'i mewnosodwyd gan baragraff 3 o Atodlen 10 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, hysbyswyd y Llywydd y bydd y Rheoliadau yn dod i rym o fewn cyfnod o lai na 21 o ddiwrnodau ar ôl y dyddiad gosod.

Wrth ymateb i'r pandemig COVID-19, mae angen gweithredu ar frys i gyfyngu ar nifer yr achosion o COVID-19 a ddygir i mewn i'r DU a sicrhau na fydd yr achosion hyn yn cael effaith berthnasol ar fynychder domestig y feirws. Mae hyn yn arbennig o bwysig wrth i'r gyfradd heintio ddomestig arafu. Pe bai oedi o ran y ddeddfwriaeth, ni fydd yn ofynnol i bobl sy'n cyrraedd Cymru yn y byrdymor hunanynysu am 14 o ddiwrnodau, ac felly ni fydd yn ofynnol iddynt leihau eu cysylltiadau cymdeithasol yn sylweddol fel y mae'r Rheoliadau hyn yn darparu. O ganlyniad, mae'r risg y byddant yn trosglwyddo'r feirws i'r boblogaeth ddomestig yn cynyddu, os ydynt wedi dal y feirws neu os ydynt yn heintus. Bydd unrhyw oedi hefyd yn golygu na fydd yn ofynnol i bobl sy'n cyrraedd Cymru ddarparu eu manylion cyswllt, sydd eu hangen i gynorthwyo olrhain cysylltiadau a thrwy hynny leihau trosglwyddiad y feirws. Nod y ddau fesur yw lleihau mynychder COVID-19 yn y DU. Gall oedi o ran gweithredu'r rheoliadau arwain at gynnydd perthnasol ym mynychder y clefyd yn y DU ar yr union adeg y mae nifer yr achosion domestig yn lleihau.

Mae Rheoliadau cael eu cyflwyno, gan ddilyn yr un amserlen, i osod gofynion cyfatebol o ran Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon fel rhan o ddull gweithredu ar draws y DU i atal lledaeniad haint neu halogiad Covid-19 drwy unrhyw heintiau a ddygir i Gymru gan deithwyr.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae Deddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (“Deddf 1984”), a rheoliadau a wnaed oddi tani, yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr.

Mae Rhan 2A o Ddeddf 1984, fel y'i mewnosodwyd gan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008, yn darparu sail gyfreithiol i ddiogelu'r cyhoedd rhag bygythiadau sy'n deillio o glefydau heintus neu halogi gan gemegau neu ymbelydredd, ac mae'n cynnwys pwerau i osod cyfyngiadau neu ofynion ar bobl, ac mewn perthynas â gwrthrychau a mangreoedd, i'w defnyddio o dan amgylchiadau prin lle ni ellir sicrhau cydweithrediad gwirfoddol. Yn gyffredinol, mae Deddf 1984 fel y'i diwygiwyd yn gosod fframwaith ar gyfer diogelu iechyd sy'n ei gwneud yn ofynnol i gryn dipyn o'r darpariaethau manwl gael eu gwneud drwy reoliadau.

Gwneir y Rheoliadau drwy ddibynnu ar y pwerau yn adran 45B, 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984.

Mae adran 45B o Ddeddf 1984 yn darparu pŵer i'r Gweinidog priodol wneud rheoliadau i atal perygl i iechyd y cyhoedd o ganlyniad i gerbydau (neu'r personau neu'r gwrthrychau a gludir yn y cerbydau hynny) yn cyrraedd unrhyw fan neu i atal lledaenu haint neu halogiad gan gerbydau sy'n gadael unrhyw fan. Mae hefyd yn darparu pŵer i reoliadau roi effaith i gytundebau rhyngwladol neu drefniadau rhyngwladol, er enghraifft argymhellion Sefydliad Iechyd y Byd.

Mae adran 45P(2) o Ddeddf 1984 yn darparu bod y pŵer i wneud rheoliadau o dan Ran 2A o Ddeddf 1984 yn cynnwys y pŵer i wneud darpariaethau gwahanol ar gyfer achosion gwahanol, neu bobl wahanol neu ardaloedd gwahanol, gan gynnwys y pŵer i wneud darpariaeth wahanol ar sail diben yr achos.

Mae adran 45F o Ddeddf 1984 yn cynnwys darpariaeth atodol sy'n ymwneud â rheoliadau a wnaed o dan adran 45B o'r Ddeddf honno. Caiff Rheoliadau a wneir o dan adran 45B alluogi cyflawni amcanion polisi drwy: creu troseddau, i lys orchymyn person sy'n cael euogfarn i gymryd camau adfer neu i dalu am gamau adfer, gweithredu a gorfodi cyfyngiadau a gofynion a osodir gan y rheoliadau, apeliadau, codi ffioedd, digolledu, cymelldaliadau, a threuliau.

Yn unol ag adran 45T(6) o Ddeddf 1984, y “Gweinidog priodol” at ddibenion arfer swyddogaethau o dan yr adrannau hyn, o ran Cymru, yw Gweinidogion Cymru.

4. Diben y deddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn wedi eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd a berir gan fynychder a lledaeniad syndrom anadlol aciwt difrifol coronafeirws 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd o'r enw COVID-19 neu “coronafeirws”.

Mewn ymateb i'r bygythiad hwn yng Nghymru, mae Gweinidogion Cymru eisoes wedi gwneud rheoliadau penodol i leihau lefelau cysylltiadau cymdeithasol yng

Nghymru. Yn benodol, ar 26 Mawrth 2020 gwnaed Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020 ganddynt i gau busnesau a mangreodd; i osod cyfyngiadau symud; ac i gyfyngu ar gynulladau am hyd argyfwng y coronafeirws, drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan adran 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984. Diwygiwyd y rheoliadau hyn ar 21 Mawrth, 7 Ebrill, 25 Ebrill, 11 Mai, 22 Mai a 1 Mehefin 2020.

Mewn ymateb i'r un bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd, cyflwynodd Llywodraeth y DU Ddeddf y Coronafeirws 2020, a gafodd y Cydsyniad Brenhinol ar 25 Mawrth 2020. Mae Deddf y Coronafeirws yn darparu pwerau i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Iechyd a Gofal Cymdeithasol roi cyfarwyddyd ysgrifenedig i weithredwr porthladd yn ei gwneud yn ofynnol i'r gweithredwr atal y gweithrediadau porthladd perthnasol hynny. Mae Deddf y Coronafeirws hefyd yn darparu pwerau penodol i swyddogion iechyd y cyhoedd mewn perthynas â phobl a all fod yn heintus. At ddibenion y Ddeddf honno, mae person yn rhywun "a all fod yn heintus" os yw wedi ei heintio neu ei halogi gan y coronafeirws, a bod risg y gall heintio neu halogi pobl eraill; neu os yw'r person wedi bod mewn ardal heintiedig (fel y'i diffiniwyd yn y Ddeddf) yn ystod y 14 o ddiwrnodau blaenorol. Pan fo person yn rhywun a all fod yn heintus, caiff swyddog iechyd y cyhoedd ei gwneud yn ofynnol iddo fod yn destun sgrinio ac asesu. Pan fo person o'r fath wedi ei sgrinio a'i asesu ar gyfer y feirws (pan un a yw canlyniadau'r sgrinio yn bendant ai peidio) neu wedi ei asesu fel arall gan swyddog iechyd y cyhoedd ac yr amheuir y gall y person fod yn heintus, caiff y swyddog iechyd y cyhoedd osod gofynion pellach a chyfyngiadau pellach. Caiff y rhain gynnwys ei gwneud yn ofynnol i'r person ddarparu gwybodaeth a manylion cyswllt, i fod yn destun sgrinio pellach, i aros mewn man penodol (gan gynnwys ar gyfer hunanynysu) neu i gyfyngiadau eraill gael eu gosod ar symudiadau'r person.

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan adran 45B, 45F(2) a 45P(2) o Ddeddf 1984 i alluogi mesurau iechyd y cyhoedd ychwanegol penodol i gael eu cymryd at ddiben lleihau'r risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o'r coronafeirws.

Mae Rheoliad 4 yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson sy'n cyrraedd Cymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin ddarparu'r wybodaeth am deithwyr sydd wedi ei nodi yn Atodlen 1 i'r Rheoliadau. Mae'r wybodaeth y mae'n rhaid ei ddarparu yn cynnwys, (i) manylion personol, megis enw, manylion pasbort a manylion cyswllt; (ii) manylion y daith, megis manylion llety neu gyfeiriad llety (at ddibenion ynysu) a'r dyddiad ac amser cyrraedd; a (iii) manylion cyswllt brys er mwyn cynorthwyo olrhain cysylltiadau. Mae'r Rheoliadau hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson sy'n cyrraedd Cymru o'r tu fewn i'r Ardal Deithio Gyffredin sydd wedi bod y tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin yn ystod yr 14 o ddiwrnodau blaenorol ddarparu'r wybodaeth ragnodedig. Pan fo person yn teithio gyda phlentyn y mae'n gyfrifol amdano, rhaid iddo sicrhau y darperir yr wybodaeth berthnasol mewn perthynas â'r plentyn. Ceir esemptiadau penodedig rhag y gofyniad i ddarparu'r wybodaeth ragnodedig ar gyfer pobl benodol a chategoriâu penodol o bersonau, er enghraifft, llysgenhadon a phersonau penodol sy'n cyflawni gweithgareddau amddiffyn hanfodol (fel y nodir yn Rhan 1 o Atodlen 2 i'r offeryn). Mae Rheoliad 5 yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson roi gwybod i'r Ysgrifennydd Gwladol am unrhyw newidiau i'r wybodaeth am deithwyr a ddarparwyd eisoes.

Mae Rheoliadau 7 i 10 yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson sy'n cyrraedd Cymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin, ac unrhyw berson sy'n cyrraedd Cymru o rywle arall yn yr Ardal Deithio Gyffredin pan fu'r person y tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin yn ystod yr 14 o ddiwrnodau blaenorol, i ynysu mewn mangre addas am gyfnod o 14 o ddiwrnodau, gan ddechrau ar y dyddiad y gwnaeth y person hwnnw gyrraedd yr Ardal Deithio Gyffredin, neu hyd nes iddo adael Cymru (pa un bynnag sydd gynharaf). Mae'r rheoliadau yn darparu esemptiadau penodedig rhag y gofyniad i ynysu, gan gynnwys, er enghraifft, gadael y man ynysu i gael angenrheidiâu sylfaenol unwaith y dydd, i geisio cynhorthwy meddygol, boed hynny'n gynhorthwy brys neu'n gyngor gan ymarferydd meddygol cofrestredig, neu i gyflawni rhwymedigaeth gyfreithiol. Pan fo'n ofynnol i blentyn ynysu, rhaid i unrhyw berson sy'n gyfrifol am y plentyn yn ystod y cyfnod ynysu gymryd mesurau rhesymol i sicrhau bod y plentyn yn ynysu yn unol â'r rheoliadau. Ceir esemptiadau penodedig rhag y gofyniad i ynysu ar gyfer pobl benodol a chategoriâu penodol o bersonau, er enghraifft, pobl sy'n teithio i gynnal cadwyni cyflenwi hanfodol, seilwaith cenedlaethol hanfodol neu i gyfrannu at yr ymateb i'r argyfwng (fel y nodir yn Rhannau 1 a 2 o Atodlen 2 i'r offeryn).

Mae'r Rheoliadau yn darparu bod y canlynol yn drosedd – methu â darparu'r wybodaeth ragnodedig; darparu gwybodaeth ffug neu gamarweiniol neu fod yn ddi-hid ynghylch a yw'r wybodaeth a ddarperir yn ffug neu'n gamarweiniol; a rhwystro swyddog mewnfudo sy'n arfer swyddogaethau mewn perthynas â darparu gwybodaeth am deithwyr (rheoliad 14). Yn yr un modd, mae'r rheoliadau yn darparu bod methiant i gydymffurfio â'r gofynion mewn perthynas ag ynysu yn drosedd (rheoliad 14). Mae person sy'n cyflawni unrhyw drosedd o'r fath yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.

Fel dewis arall yn lle erlyn, mae Rheoliad 16 yn darparu y caniateir i hysbysiad cosb benodedig gael ei gyflwyno gan swyddog yr heddlu neu swyddog mewnfudo i bersonau 18 oed neu'n hŷn y maent yn credu yn rhesymol eu bod wedi cyflawni trosedd o dan y Rheoliadau. Ar gyfer troseddau sy'n ymwneud â'r gofyniad i ynysu, swm yr hysbysiad cosb benodedig fydd £1,000 am yr hysbysiad cosb benodedig cyntaf, ac unrhyw hysbysiad cosb benodedig a geir wedi hynny. Ar gyfer troseddau sy'n ymwneud â darparu gwybodaeth ragnodedig, swm y gosb benodedig fydd £60 (£30 os telir o fewn y cyfnod o 14 diwrnod ar ôl i'r gosb gael ei rhoi), gyda'r swm hwnnw yn dyblu ar gyfer pob hysbysiad cosb benodedig a geir wedi hynny, hyd at y chweched hysbysiad ac unrhyw hysbysiadau cosb benodedig a geir wedi hynny, a gosbir â dirwy o £1,920.

Mae Rheoliad 17 yn gosod y paramedrau ar gyfer defnyddio a datgelu gwybodaeth a gesglir wrth gydymffurfio â gofynion y rheoliadau hyn. Mae'r dibenion y gellir defnyddio a rhannu gwybodaeth ar eu cyfer yn gyfyngedig i:

- (i) atal perygl i iechyd y cyhoedd yng Nghymru o ganlyniad i ledaeniad haint neu halogiad y coronafeirws;
- (ii) monitro lledaeniad haint neu halogiad y coronafeirws yng Nghymru, neu

- (iii) rhoi effaith yng Nghymru i unrhyw gytundeb rhyngwladol neu unrhyw drefniadau rhyngwladol sy'n ymwneud â lledaeniad haint neu halogiad y coronafeirws.

Er mwyn hwyluso gweithrediad effeithiol y Rheoliadau a chyflawni amcanion diogelu iechyd y Rheoliadau, mae rhannu gwybodaeth yn hanfodol. Caiff yr wybodaeth a ddarperir ei defnyddio i ddiogelu iechyd y cyhoedd a lleihau trosglwyddiad COVID-19 yn y DU. Pan geir cadarnhad bod rhywun sydd wedi ei heintio â COVID-19 wedi teithio i Gymru yn ddiweddar, caiff y data ei chwilio yn gyflym er mwyn nodi'r bobl a oedd o'i amgylch wrth iddo deithio, h.y. ei gysylltiadau. Caiff yr wybodaeth ei defnyddio i ei gysylltiadau eu bod wedi dod i gysylltiad â'r person heintiedig, beth y mae hynny'n ei olygu, y camau a fydd yn dilyn, a beth i'w wneud os oes ganddynt symptomau. Bydd y sawl sydd wedi dod i gysylltiad â person heintiedig hefyd yn cael gwybodaeth am atal y clefyd h.y. cadw pellter cymdeithasol, hylendid dwylo ac ati. Os oes ganddo symptomau, caiff y cyswllt ei hysbysu am y gofynion o ran hunanynysu â'r broses profi. Bydd y data yn parhau i gael ei ddefnyddio i ganiatáu swyddogion iechyd i gymryd camau dilynol i fonitro ar gyfer symptomau. Caiff y manylion eu defnyddio hefyd i orfodi'r gofyniad i deithwyr ynysu am 14 o ddiwrnodau.

Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y gofynion a osodir gan y Rheoliadau yn gymesur i'r hyn y maent yn ceisio ei gyflawni, sef ymateb i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

Yn unol â rheoliad 19 mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru barhau i adolygu'r angen am y cyfyngiadau bob 21 o ddiwrnodau, ac mae'r Rheoliadau yn dod i ben ar ddiwedd cyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod y maent yn dod i rym (rheoliad 20).

5. Ymgynghori

Oherwydd y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n deillio o'r coronafeirws ar angen am ymateb iechyd y cyhoedd brys, ni chynhaliwyd unrhyw ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ni chynhaliwyd unrhyw asesiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd yr angen i'w rhoi ar waith ar frys i ymdrin â bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.